

Poljoprivreda i ujednačeni razvoj

(Program kreditiranja poljoprivrede i malog gospodarstva na područjima posebne državne skrbi)

1. Cilj Programa kreditiranja i namjena kredita

Cilj Programa je kreditiranje:

- malih i srednjih poduzetnika na područjima posebne državne skrbi¹ ili u potpomognutim područjima - jedinicama lokalne samouprave razvrstane u I., II., III. i IV. skupinu² ili brdsko-planinskim područjima³ ili otocima⁴,
- ulaganja malih i srednjih poduzetnika u poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda na svim područjima Republike Hrvatske.

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u:	
I. Osnovna sredstva:	<ul style="list-style-type: none"> - kupnja, priprema i uređenje poljoprivrednog i građevinskog zemljišta, - kupnja strojeva, opreme i alata, rashladnih dostavnih vozila, - podizanje dugogodišnjih nasada - voćnjaka, vinograda i maslinika, - povrćarska i cvjećarska proizvodnja (plastenici, staklenici sa pratećom opremom, navodnjavanje i osiguranje vodozahvata), - nabava stoke, peradi i pčela - matično stado, - marikultura i slatkovodno ribarstvo, - izgradnja, dogradnja i preuređenje građevinskih objekata, hladnjača i skladišnog prostora, - kupnja i izgradnja poslovnog prostora.
II. Trajna obrtna sredstva	

Iznos kredita namijenjen ulaganju u trajna obrtna sredstva može iznositi najviše do 30 % iznosa kredita.

Programom se **ne kreditiraju** namjene odnosno djelatnosti kako slijedi:

- dijelovi investicije koji služe u osobne svrhe;
- kupovina, gradnja i opremanje apartmana, bez obzira je li riječ ulaganju fizičkih ili pravnih osoba, osim ulaganja u apartotele s restoranom;
- kockarnice, kladionice i slične djelatnosti;
- proizvodnja (osim primarne poljoprivrede), prerada i distribucija duhana i duhanskih proizvoda;

¹ Sukladno Zakonu o područjima posebne državne skrbi (NN 86/08) i svim naknadnim izmjenama i dopunama.

² Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/2017) i svim njihovim naknadnim izmjenama i dopunama.

³ Sukladno Zakonu o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02) i svim naknadnim izmjenama i dopunama.

⁴ Sukladno Zakonu o otocima (NN 34/99) i svim naknadnim izmjenama i dopunama.

- djelatnosti izdavanja novina i drugih povremenih izdanja, djelatnosti proizvodnje i emitiranja radijskog i televizijskog sadržaja, djelatnosti novinskih agencija kao i uslužnih djelatnosti agencija za oglašavanje i odnosa s javnošću;
- aktivnosti koje uključuju životinje u eksperimentalne i znanstvene svrhe;
- aktivnosti koje imaju negativan utjecaj na okoliš, a nisu u značajnoj mjeri ublažene ili kompenzirane;
- javnobilježnička djelatnost.

2. Korisnici kredita

Poduzetnici koji koriste kredit po ovom Programu kreditiranja su korisnici odnosno krajnji korisnici kredita ovisno o načinu kreditiranja, a mogu biti **mali i srednji poduzetnici**:

- trgovačka društva, ustanove, zadruge, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, poljoprivrednici i ribari koji ulažu na područja posebne državne skrbi ili potpomognuta područja - jedinice lokalne samouprave razvrstane u I., II., III. i IV. skupinu² ili brdsko-planinska područja³ ili otoke⁴;
- trgovačka društva, zadruge, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, poljoprivrednici i ribari koji ulažu u ribarstvo ili poljoprivrednu djelatnost.

Poslovne banke koje su s HBOR-om ugovorile suradnju na provođenju ovog Programa kreditiranja mogu biti korisnici kredita. Poslovne banke dužne su sredstva kredita plasirati krajnjim korisnicima u skladu s Programom.

Sukladno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa (NN 26/11, 12/12, 126/12, 57/15) i svim naknadnim izmjenama i dopunama, na snazi su ograničenja kreditiranja poslovnih subjekata u kojima udjele u vlasništvu imaju dužnosnici i članovi njihovih obitelji. Odredbe ovih ograničenja smatraju se sastavnim dijelom programa kreditiranja HBOR-a. Cjeloviti tekst ograničenja možete preuzeti na sljedećem linku [Ograničenje u kreditiranju državnih dužnosnika](#).

Pravo na kredit ne postoji, već HBOR o svakom zahtjevu donosi posebnu odluku.

3. Način kreditiranja i podnošenja zahtjeva za kredit

HBOR provodi ovaj Program:

- **kreditiranjem putem poslovnih banaka**

Dokumentirani zahtjevi za kredit podnose se poslovnim bankama koje su s HBOR-om ugovorile suradnju na provođenju Programa. Popis poslovnih banaka je sastavni dio Programa kreditiranja. Ovisno o odluci nadležnog tijela HBOR-a, poslovna banka i HBOR zaključuju ugovor o kreditu za krajnjeg korisnika. Temeljem ugovora o kreditu između poslovne banke i HBOR-a, poslovna banka zaključuje ugovor o kreditu s krajnjim korisnikom kredita.

- **kreditiranjem po modelu podjele rizika**

Dokumentirani zahtjevi za kredit podnose se poslovnim bankama s kojima je HBOR ugovorio i suradnju na provođenju Programa po modelu podjele rizika. Poslovna banka i krajnji korisnik kredita zaključuju ugovor o klupskom kreditu (tripartitni ugovor).

Zahtjevi za odobrenjem kredita koji nisu dokumentirani obveznom propisanom dokumentacijom neće se razmatrati.

4. Iznos i otplata kredita

Najniži iznos kredita je 80.000,00 kn a najviši 3.500.000,00 kn.

HBOR u pravilu kreditira do 100% predračunske vrijednosti investicije bez PDV-a, ukoliko je isto dopušteno sukladno pravilima o državnim potporama.

U slučajevima kada korisnik kredita obavlja isporuku dobara ili pruža usluge koje su po Zakonu o porezu na dodanu vrijednost izuzete od obračunavanja PDV-a, a u tu svrhu se odobrava kredit HBOR-a, kao i u slučajevima kada korisnik kredita ne ostvaruje prihod dovoljan za ulazak u sustav PDV-a, HBOR može razmotriti kreditiranje predračunske vrijednosti investicije s PDV-om.

Kredit se odobravaju u kunama ili u kunama uz valutnu klauzulu ovisno o zahtjevu korisnika i mogućnostima HBOR-a.

Poček do 3 godine
do 5 godina za podizanje i/ili restrukturiranje dugogodišnjih nasada

Rok otplate do 14 godina uključujući i poček

Kredit se, u pravilu, otplaćuje u mjesečnim, tromjesečnim ili polugodišnjim ratama, ali je sukladno zahtjevu korisnika kredita i planiranim projekcijama poslovanja moguće razmatrati i odobriti i drugačiju dinamiku otplate kredita.

5. Kamatna stopa

SKUPINA GOSPODARSKIH SUBJEKATA	KRITERIJI	KAMATNA STOPA
SKUPINA A	- koji ulažu na područja posebne državne skrbi ili potpomognuta područja - jedinice lokalne samouprave razvrstane u I., II., III. i IV. skupinu ² ili poljoprivredu ili ribarstvo ili brdsko-planinska područja ³ ili otoke ⁴ i - koji su dokazali tržišnu konkurentnost uspješnom prodajom na domaćem i/ili inozemnom tržištu	2% godišnje
SKUPINA B	- svi ostali gospodarski subjekti koji ulažu na područja posebne državne skrbi ili potpomognuta područja - jedinice lokalne samouprave razvrstane u I., II., III. i IV. skupinu ili poljoprivredu ili ribarstvo ili brdsko-planinska područja ili otoke	4% godišnje

Kamatna stopa je promjenjiva temeljem odluke Uprave HBOR-a, a prema kriterijima Odluke o kamatnim stopama i Pravilnika o načinu i rokovima obračuna kamata HBOR-a.

Obračun kamata obavlja se proporcionalnom metodom. Kamate za vrijeme korištenja kredita (interkalarne kamate), do prijenosa kredita u otplatu, obračunavaju se na iskorišteni iznos kredita u visini redovne kamate i naplaćuju kvartalno.

Tržišna konkurentnost i uspješna prodaja na domaćem i/ili inozemnom tržištu ocjenjivat će se primjenom i ispunjenjem sljedećih kriterija:

- poslovni prihodi veći od poslovnih rashoda u prethodnoj godini;
- tekuća likvidnost veća od 0,8 (kratkotrajna imovina /kratkoročne obveze);

- koeficijent dugoročne financijske stabilnosti manji od 1,2 (dugotrajna imovina u odnosu na kapital, rezerve i dugoročne obveze);
- umanjeni valutno inducirani kreditni rizik (najmanje 30% poslovnih prihoda ostvarenih na stranim tržištima, odnosno najmanje 30% ostvarenih noćenja inozemnih gostiju od ukupno ostvarenih noćenja u prethodnoj poslovnoj godini).

U slučajevima kada korisnik kredita ostvaruje manje od 30% poslovnih prihoda na stranim ili međunarodnim tržištima, a član je grupe koja ostvaruje preko 30% poslovnih prihoda na stranim ili međunarodnim tržištima što je dokumentirano u konsolidiranim financijskim izvješćima grupe, smatra se kako je ispunjen kriterij umanjenog valutno induciranoog kreditnog rizika.

Iznimno za korisnike kredita koji se bave iznajmljivanjem ležaja odnosno pružanjem usluga smještaja gostiju, umjesto kriterija iz alineje 2. i 3. može se alternativno uzeti kriterij minimalnog udjela kapitala, rezervi i zadržane dobiti u pasivi bilance u visini od 30%.

Kriteriji tržišne konkurentnosti i uspješne prodaje utvrđuju se na osnovi:

- financijskih izvješća gospodarskih subjekata za prethodnu poslovnu godinu (bilanca i račun dobiti i gubitka te za obrtnike prijavu poreza na dohodak, ovjereni od nadležnih osoba), ili
- Obrazac TU-11, o dolascima i noćenjima turista za prethodnu godinu.

Umanjeni valutno inducirani kreditni rizik može se utvrditi i na osnovi:

- konsolidiranih financijskih izvješća grupe koje je korisnik kredita član, za prethodnu godinu (bilanca i račun dobiti i gubitka, ovjereni od nadležnih osoba).

Poticajne kamatne stope i propisi o državnim potporama i potporama male vrijednosti⁵

Sukladno relevantnim propisima o državnim potporama i potporama male vrijednosti odnosno ovisno o mogućnostima krajnjeg korisnika kredita na ostvarenje prava na dodjelu istih, HBOR po ovom programu odobrava kredite:

- **uz opću kamatnu stopu** - utvrđuje se najmanje u visini referentne kamatne stope i ovisno o HBOR-ovim izvorima financiranja i kretanjima na financijskom tržištu te o mjerama upravljanja aktivom i pasivom u cilju zaštite kapitala (dalje: opća kamatna stopa);⁶
- **uz poticajnu kamatnu stopu** - uz efektivnu kamatnu stopu nižu od referentne kamatne stope (dalje: poticajna kamatna stopa).⁷

⁵ Sve informacije o državnim potporama i potporama male vrijednosti sektoru industrije i usluga nalaze se u Programu dodjele državnih potpora HBOR-a i Pravilniku o dodjeli potpora male vrijednosti. Sve informacije o državnim potporama i potporama male vrijednosti sektoru poljoprivrede nalaze se u Programu dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede HBOR-a i Programu dodjele potpore male vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Svi navedeni programi dostupni su na mrežnim stranicama HBOR-a.

⁶ Pravila HBOR-a o određivanju referentnih i diskontnih stopa određena su sukladno važećim pravilima Europske komisije, odnosno Priopćenju Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.01.2008.).

⁷ U slučaju da se kredit odobrava uz poticajnu kamatnu stopu ista predstavlja potporu te je pri njenoj dodjeli HBOR dužan poštivati svakodobno važeće propise o državnim potporama, kao i slijedeće programe dodjele potpora HBOR-a:

a) ukoliko se radi o djelatnostima primarne poljoprivredne proizvodnje, potpore se dodjeljuju temeljem Pravilnika o državnim potporama sektoru poljoprivrede HBOR-a, odnosno njegovih slijedećih dijelova:

- Programa dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede kojim se odobravaju potpore za ulaganja sukladno

Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193 od 01.07.2014.) i

- Programa dodjele potpore male vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji koji je usklađen s –Uredbom Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru (SL L 352 od 24.12.2013.), te

b) ako se radi o djelatnostima industrije i usluga, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, potpore se dodjeljuju temeljem Pravilnika o državnim potporama HBOR-a, odnosno njegovih slijedećih dijelova:

Financiranje uz poticajnu kamatnu stopu za osnovna sredstva odobrava se sukladno propisima o državnim potporama, uz mogućnost financiranja sukladno uredbama o potporama male vrijednosti.

Financiranje uz poticajnu kamatnu stopu za trajna obrtna sredstva moguće je isključivo sukladno uredbama o potporama male vrijednosti.

Korisnicima kredita u sektoru ribarstva i akvakulture (uključujući proizvodnju, preradu i trženje proizvoda ribarstva i akvakulture) kredit HBOR-a može se odobriti isključivo uz opću kamatnu stopu, odnosno izvan režima potpore.

Državne potpore i učinak poticaja

Kreditiranje u režimu državne potpore moguće je samo u slučajevima kada potpora ima učinak poticaja, odnosno ukoliko je poduzetnik/korisnik potpore podnio HBOR-u ili poslovnoj banci pisani zahtjev za potporu sadržanu u kreditu HBOR-a prije početka radova na projektu odnosno djelatnosti.

Početak radova znači početak građevinskih radova povezanih s ulaganjem ili prvu zakonski obvezujuću obvezu za naručivanje opreme ili bilo koju drugu obvezu zbog koje ulaganje postaje nepovratno, ovisno o tome koje od nabrojenog nastupi prvo, isključujući pripremne radove (kupnja zemljišta i pripremni radovi kao što je ishođenje dozvola i provođenje studija izvedivosti ne smatraju se početkom radova). U slučaju preuzimanja, početak radova znači trenutak stjecanja imovine koja je izravno povezana sa stečenom poslovnom jedinicom.

Kao opravdani troškovi na planiranom projektu mogu se priznati isključivo troškovi nastali *nakon predaje pisanog zahtjeva za potporu HBOR-u*.

Pisanim zahtjevom za potporu u smislu propisa o državnim potporama smatra se:

- (i) *zahtjev za kredit* koji je uz dokumentaciju potrebnu za obradu kredita predan poslovnoj banci, sukladno pravilima poslovne banke, a koji je predan u razdoblju do najviše 6 (šest) mjeseci prije nego je poslovna banka predala zahtjev za kredit HBOR-u ili
- (ii) *zahtjev za kredit* koji je poslovna banka dostavila HBOR-u supotpisan od strane poduzetnika, ukoliko je između predaje zahtjeva za kredit poslovnoj banci i predaje zahtjeva HBOR-u prošlo više od 6 mjeseci.

6. Naknade

Naknada za obradu kreditnog zahtjeva

- 0,8% jednokratno na iznos odobrenog kredita⁸, a najmanje 500,00 (petsto) kuna
- naplaćuje se prije ili istodobno s prvim korištenjem kredita

Naknada za rezervaciju sredstava

- obračunava se kvartalno u visini od 0,25% godišnje na iznos odobrenih a neiskorištenih sredstava, počevši po proteku 30 dana od datuma ugovora o kreditu.

- Programa dodjele državnih potpora HBOR-a kojim se odobravaju potpore za ulaganja sukladno Uredbi komisije (EU) br. 651/2014 od 17.06.2014. godine o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora (SL L 187 od 26.6.2014. godine) ili

- Pravilnika o dodjeli potpora male vrijednosti HBOR-a, kojim se odobravaju potpore male vrijednosti sukladno Uredbi Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18.12.2013. o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore.

Kod kredita namijenjenih MSP-ima za investicijska ulaganja u djelatnosti prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda, potpore se mogu odobriti i temeljem Programa dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede.

⁸ Na snazi je privremena mjera sniženja naknade za obradu zahtjeva koja iznosi 0,5% i primjenjuje se na sve zahtjeve za kredit zaprimljene u HBOR-u od 01.01.2017. godine i odobrene do 31.12.2018. godine.

7. Korištenje kredita

Rok korištenja kredita je u pravilu 12 mjeseci, ali u ovisnosti o dinamici ulaganja, HBOR može odobriti i kraći, odnosno duži rok. Broj korištenja određuje se pojedinačno u ovisnosti o svakom pojedinom zahtjevu. Korisnici kredita dužni su kredit koristiti namjenski u skladu s odredbama ovog Programa. HBOR zadržava pravo kontrole namjenskog korištenja kredita

Poslovne banke su dužne pribaviti i čuvati dokumentaciju te voditi evidencije koje omogućuju brzu i učinkovitu kontrolu namjenskog korištenja kredita.

HBOR će isplatiti sredstva poslovnoj banci na njezin zahtjev na za to propisanom obrascu. Poslovna banka dužna je odmah doznačiti sredstava krajnjem korisniku kredita i to:

- za ulaganja u osnovna sredstva poslovna banka dužna je doznačena sredstva za krajnjeg korisnika isplatiti izravno dobavljačima ili izvođačima radova temeljem odgovarajuće dokumentacije;
- za ulaganja u obrtna sredstva poslovna banka može doznačena sredstva za krajnjeg korisnika kredita isplatiti izravno dobavljačima ili doznačiti sredstva na račun krajnjeg korisnika kako bi samostalno obavljao plaćanja.

Jednako se primjenjuje kod korištenja kredita odobrenog po modelu podjele rizika uz ostale specifične odredbe korištenja kredita koje se propisuju u okviru provedbene i ugovorne dokumentacije.

8. Instrumenti osiguranja

Za osiguranje urednog izvršenja obveza po kreditima HBOR prihvaća mjenice i zadužnice, zalog ili fiducijarni prijenos vlasništva na imovini uz policu osiguranja imovine vinkuliranu u korist HBOR-a, bankarske garancije, jamstvo HAMAG-BICRO-a⁹, i druge uobičajene instrumente osiguranja u bankarskom poslovanju.

Krajnji korisnik dogovora instrumente osiguranja s poslovnom bankom.

Sve troškove u svezi pribavljanja instrumenata osiguranja i provedbe osiguranja te izmjena provedenih osiguranja snosi krajnji korisnik kredita i/ili izdavatelj instrumenata osiguranja.

9. Ostale odredbe

Na sve ono što u ovom Programu kreditiranja nije određeno primjenjuju se Odluka o općim uvjetima kreditnog poslovanja HBOR-a, Opći uvjeti osiguranja plasmana HBOR-a, Odluka o kamatnim stopama HBOR-a i Pravilnik o načinu i rokovima obračuna kamata, Odluka o naknadama za usluge koje obavlja HBOR i Pravilnik o načinu obračuna naknada, Pravilnik o državnim potporama HBOR-a (Program dodjele državnih potpora, Pravilnik o dodjeli potpora male vrijednosti, Pravilnik o utvrđivanju referentne i diskontne kamatne stope, Pravila tržišnog postupanja HBOR-a) i Pravilnik o državnim potporama sektoru poljoprivrede HBOR-a (Program dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede i Program dodjele potpore male vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji), u slučaju da se kreditom odobrava potpora, te odredbe ostalih akata HBOR-a i odluke nadležnih tijela HBOR-a.

10. Potrebna dokumentacija

10.1. kreditiranje putem poslovnih banaka

Poslovna banka uz standardizirani obrazac zahtjeva za kredit HBOR-u dostavlja sljedeću dokumentaciju klijenta:

---

⁹ Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

- (Obrazac) Tablice za kredit putem PB: Podaci o ulaganju
- (Obrazac) Izjava o potporama
- Potvrda Porezne uprave o stanju obveza prema državi, ne starija od 30 dana od podnošenja zahtjeva
- Godišnji financijski izvještaji za protekle dvije godine poslovanja

te prema potrebi dostavlja ostalu dokumentaciju uključujući:

- Investicijski program ili poslovni plan
- Dokumentacija o ponuđenim instrumentima osiguranja (za nekretnine: elaborat procjene vrijednosti nekretnina i zemljišnoknjižni izvadak ne stariji od 30 dana od podnošenja zahtjeva)

10.2. kreditiranje po modelu podjele rizika

- kao pod prethodnom točkom 10.1. po svim alinejama (osim tablica koje se dostavljaju za model PR)

Standardizirani obrazac zahtjeva za kredit i drugi obrasci HBOR-a objavljeni su na mrežnim stranicama HBOR-a ili su dostupni u HBOR-u na zahtjev.

HBOR zadržava pravo zatražiti i drugu dokumentaciju potrebnu za obradu kreditnog zahtjeva.

Popis poslovnih banaka uključenih u suradnju na Programu kreditiranja poljoprivrede i malog gospodarstva na području posebne državne skrbi:

1. Addiko Bank d.d., Zagreb	(PR)
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin	
3. Croatia banka d.d., Zagreb	
4. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka	(PR)
5. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb	(PR)
6. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag	
7. J&T banka d.d., Varaždin	
8. Karlovačka banka d.d., Karlovac	
9. Kentbank d.d., Zagreb	
10. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb	(PR)
11. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar	(PR)
12. Partner banka d.d., Zagreb	
13. Podravska banka d.d., Koprivnica	(PR)
14. Primorska banka d.d., Rijeka	
15. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb	(PR)
16. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	(PR)
17. Sberbank d.d., Zagreb	(PR)
18. Slatinska banka d.d., Slatina	(PR)
19. Splitska banka d.d., Split	(PR)
20. Veneto banka d.d., Zagreb	
21. Zagrebačka banka d.d., Zagreb	(PR)

Znakom (PR) označene su poslovne banke koje su uključene u kreditiranje po modelu podjele rizika.